

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ОБ’ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Впровадження адміністративної реформи з формування спроможних регіонів, шляхом утворення об’єднаних територіальних громад (ОТГ), спричинило ряд труднощів у забезпеченні їх ефективного функціонування. Більшість ОТГ, як на етапі створення, так і подальшого функціонування змушена вирішувати нетипові завдання юридичного та фінансово-економічного характеру. Одним із важливих завдань новоутвореної територіальної громади є забезпечення формування якісної (відповідної індивідуальним особливостям, та характеру наданих послуг ОТГ) системи бухгалтерського обліку.

Оскільки, територіальні громади є державними представницькими органами, призначення яких зводиться до надання послуг відповідного характеру, то облік в них ведеться в основному, так як вівся у місцевих радах, з урахуванням відповідних вимог і регламентацій бюджетного законодавства. Відмінність у організації та веденні обліку в територіальних об’єднаннях полягає в існуванні прямих міжбюджетних відносин, що вносить відповідні корективи у формування і розподіл бюджетних коштів та можливості самостійного розпорядження наявними ресурсами. В процесі визначення бюджетних показників відповідної ОТГ необхідним є врахуванням можливої довгострокової соціально-економічної результативності від надання державних послуг на місцях з узгодженням положень відображених в бюджетній політиці, яка зазвичай формується головним бухгалтером за погодженням керівника територіальної громади.

Першочерговим кроком до формування системи бухгалтерського обліку на етапі реформування населених пунктів є проведення інвентаризації наявних об’єктів: навчально-освітньої, медичної, соціально-культурної сфер; житлово-комунальних установ; вулично-дорожньої мережі; штучних споруд (мостів, естакад, шляхопроводів); ліній електропередач; земель; тощо в розрізі окремих міст, сіл, селищ.

При проведенні інвентаризації навчально-освітніх закладів необхідно врахувати те, що окремі з них (переважно дошкільні навчальні заклади) знаходяться на балансі колишніх рад, інші – відповідних регіональних відділах МОНУ.

Проблема інвентаризації земель в територіальній громаді пов’язана з тим, що у частини населених пунктів, які входять в склад об’єднаної громади є чітко встановлені у генеральному плані територіальні межі, в іншій частині генплани перебувають на стадії розробки, або взагалі нерозроблені. Крім того, є частина сіл, селищ і міст, на території яких розміщені підприємства, школи інших населених пунктів, такий колапс виник внаслідок недосконалої проведеної у 1999 р. реформи роздержавлення. При цьому проблема полягає в проведенні інвентаризації земель, які не входять в межі населеного пункту і тих, які межують із суміжними територіальними громадами чи іншими населеними пунктами, які не входять в жодне об’єднаннями. Натомість, потенційна територіальна громада має право розпоряджатися на власний розсуд землями, які знаходяться як в межах населених пунктів так і за межами.

Крім зазначеного, при проведенні інвентаризації майна населених пунктів, що входять в склад об’єднаної територіальної громади необхідно провести інвентаризацію наявних суб’єктів господарювання. Оскільки на практиці відомі непоодинокі факти відсутності відповідної реєстрації осіб (фізичних, юридичних), які займаються веденням того чи іншого виду бізнесу. Проведення інвентаризації підприємств доцільне через їх участь (сплата податків, зборів, тощо) у формуванні дохідної частини бюджету ОТГ.

Поряд з інвентаризацією майна потенційної об’єднаної територіальної громади проводять інвентаризацію зобов’язань колишніх місцевих рад, які входять в її склад. За результатами

інвентаризації майна та зобов'язань формуються відповідні акти за кожним об'єктом чи групою однорідних об'єктів в розрізі окремих населених пунктів, з метою їх передачі на баланс правонаступнику (сформованій ОТГ). Оскільки "об'єднана територіальна громада є правонаступником всього майна, прав та обов'язків територіальних громад, що об'єдналися, з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною такою об'єднаною територіальною громадою" [1].

Однією із важливих проблем формування бухгалтерського обліку в об'єднаних територіальних громадах, на якій акцентують увагу керівники діючих ОТГ є нестача кваліфікованих бухгалтерів, переважно головних. Незаповненість штату територіальної громади в необхідній кількості працівників бухгалтерії зумовлюється нижчим рівнем зарплати у бюджетній сфері в порівнянні з приватним сектором. За результатами проведеного аналізу штатних розписів сформованих територіальних об'єднань громад кількість працівників в бухгалтерії ОТГ орієнтовно становить 3-5 осіб (як правило окремо виділена посада головного бухгалтера та бухгалтера з освіти) [3]. Наявність такого штату бухгалтерів для ведення обліку у територіальних об'єднаннях пояснюється доцільністю створення централізованої бухгалтерії усіх установ, які надаватимуть послуги соціально-культурного, медичного, освітнього та іншого характеру громадянам. Кількість бухгалтерів, які входять у склад тієї чи іншої ОТГ залежить від індивідуальних характеристик громади (кількість населення, територія розміщення, рівень розвитку та структура економіки, соціально-культурні та інфраструктурні особливості, тощо). Зокрема при цьому враховується, які публічні послуги надаються територіальною громадою за рахунок власних установ, організацій, а які послуги надаються суб'єктами суміжних територіальних об'єднань на основі відповідних договорів про співпрацю [2].

Отже, від якості організації і ведення бухгалтерського обліку в об'єднаних територіальних громадах залежить визначення фактичних результатів функціонування відповідної територіальної громади, а як наслідок можливих перспектив її діяльності.

1. Закон України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" № 157-VIII від 05.02.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/157-19>. 2. Закон України "Про співробітництво територіальних громад" № 1508-VII від 17.06.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>. 3. Інформаційно-аналітичні дані офіційного сайту з питань децентралізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/region/approved>